

§. 3. Mojemu ministru za nauk nakladam izvršitev te postave.

Dr. Bleiweis.
Kramarič
Murnik.
Grof Barbo.
J. Toman.

Jugovic.
Obresa.
L. Robič.
Kotnik.
K. Rudež.
Grasselli.

Dr. Zarnik.
Tavčar.
J. N. Horak.
Dr. Poklukar.
Kramar.

Akoravno se je Deschmann po vsi mogočosti napenjal, najnost tega predloga spodbiti, vendar je zbornica pritrdila dr. Bleiweisu in šolskemu odseku naložila, o predlogu v 48 urah poročati.

Potem je Rudež izročil interpelacijo do c. kr. vlade, ki prav na drobno razjasnuje zgodovino zadnjih volitev v trgovinsko in obrtniško zbornico, in katere jedro je to: ali vlada letošnje volitve v trgovinsko in obrtniško zbornico, ki so se od prvega do zadnjega dneva, od prve do zadnje točke vršile nezakonito, vresnici misli definitivno za veljavne potrditi? — Ta interpelacija, katere se nasprotniki niso nadjali, vzročila je stršen nemir in vihar na nasprotni stranki; deželni glavar vitez Kaltenegger prisvojiti si je hotel zoper jasno določbo opravielnika celó pravico, da on sme poprej vsako interpelacijo prebrati ter odločiti, ali se potem prebere v zbornici ali ne. Zoper tako popolnoma enostransko vedenje deželnega glavarja je vsa narodna stranka protestirala odločno ter energično zahtevala, da se interpelacija gledé na §. 45 opravielnike prebrati mora še v današnji seji, kar se je potem tudi zgodilo.

Potem se je privolila občini v Trati 33% priklada na neposrednje davke za leto 1875, 1876 in 1877, — občini Tržiški 40% priklada na neposrednje davke za leto 1876, — občini Planinski poleg Vipave in občini v Šturiji po 30% priklade od vžitnine za leto 1876.

Konečno se je obravnavalo o poročilu gospodarskega odseka zavolj kmetijske šole na Dolenskem. Razprava je bila tudi tu jako viharina. Vitez Langer je podpiral predloge gospod. odseka. — Baron Apfaltrern in Dežman sta si na vso moč prizadevala, napravo tako potrebne kmetijske šole podreti in je prvi na videz stavil predlog, naj se za šolo dovoli znesek, s katerim bi pa nikakor ne bilo mogoče, šolo osnoviti, al poročevalec dr. Bleiweis jih je tako spodbijal ter je potrebo kmetijskega napredovanja tako živo dokazoval, da so odsekovi predlogi, ki merijo na to, da se šola kmetijska napravi v Grmu poleg Novega mesta, le po nekaj od dr. Zarnika nasvetovani premembi, po kateri je grajščina v Raki še enkrat vzeti v prevdarek, vendar le obveljali. Za odsekove predloge so glasovali: grof Barbo, dr. Bleiweis, Grasselli, Horak, Jugovic, Kotnik, Kramar, Kramarič, vitez Langer, Matej Lavrenčič, Murnik, Obreza, dr. Poklukar, Robič, Rudež, dr. vit. Savinschegg, Tavčar, Toman in dr. Zarnik, — zoper so glasovali: bar. Apfaltrern, grof Blagay, Deschmann, vitez Gariboldi, dr. vitez Kaltenegger, dr. Razlag, baron Rastern, dr. Schaffer, dr. pl. Schrey in grof Thurn. — Poročali bomo prihodnjič o tej važni zadevi še bolj obširno.

Deželni zbor Štajarski.

Iz seje 23. dne u. m., v kateri so se obravnavale zadeve ljudskih šol, po novi brezverski sistemi osnovanih: naj povemo po poročilu „Slov. Gosp.“ še to-le: Leta 1872 so poslanci, verni katoliške cerkve, rekli, da za novo šolo ne dovolijo krajcarja ne in se niso teh obravnav udeležili; prav tako so storili letos Herman in drugi nemški konservativni poslanci; liberalci so tedaj zborovali sami, med njimi: dr. Vošnjak, dr. Do-

minkuš, dr. Srnec zraven Šmideršiča, Schmidta, Brandsteterja in se vé večno potrebnega Seidl-a. Človek bi mislil, da bo vse lepo gladko in mirno izišlo. Vsaj njim ni noben klerikalec ugovarjal. Ali glejte čudo! Liberalni gospodje so se sprli med seboj! Začeli so o novi šoli tako tužne in žalostne litanije, kakor da bi se bili v čiste klerikalce spremenili.

1. Najprvo so nekateri, zlasti bolj stari liberalci, z glavami majali, češ, da bi nova šola utegnila vendar le predraga biti. (Aha!) Črno na belem so kazali, kako sedaj 8krat več za male šole plačujemo, kakor pred 4 leti. Vsi stroški so poskočili na 1 milijon in 33.120 gold. Potrebščine iz deželne kase vedno naraščajo. Leta 1871 smo izhajali s 64.975 gold., leta 1872 bilo je potrebnih že 227.737 gold., predlanskim 332.724 gold., lani 410.000 gold., letos pa 490.500 gold., skoro $\frac{1}{2}$ milijona. Ali to še ni vse. Drugo leto se bode vsem učiteljem, ki 5 let služijo, začel izplačevati petletninski izboljšek na plači. To bo zopet več tisoč goldinarjev potegnilo. Vrh tega je še 291 novih šol nasnovanih. V vsakem kotu že stavijo šolske gradove in sicer vse prenašlo. Število učiteljskih služeb je v 4 letih od 922 poskočilo na 1584. Izmed teh je 431 služeb praznih, ker se šole hitreje stavijo in razredi množijo, kakor se novi učitelji izrežajo. Po mallem bodo vse službe napolnjene. In tako utegnejo stroški za male šole deželo stati kaka 2 milijona goldinarjev na leto.

V seji 28. aprila je zbor sklenil v Mariboru napraviti dekliško šolo. Vlado načelnik je izročil načrt postave o odškodovamju bire, ki se je duhovnom, cerkvam in šolam dajala.

Deželni zbor Tržaški.

Lahoni in italianissimi so zopet spravili v zbor ono že znano volilno reformo, po kateri bi prišla okolica ob svoje poslance, in ki jje bila lansko leto že zavržena, ker tudi pravični Lahii sprevidijo njeno krivičnost. Ko so poslanci okolice videli, da bi pri glasovanji bila sprejeta ta reforma, so zapustili vsi (13) zbornico in tako dosegli to, da potem ni mogla sklepati, ker je bilo število nazočih premajhno.

Deželni zbori Koroški, Poreški, Gornje-Avstrijski, Solnograški in Šlezijski

so že sklenjeni. Sesije so bile povsod bolj mirne.

V deželnem zboru Moravskem

je pokazala „ustavoverna“ večina, koliko ji je mar za napredek ljudstva in kako krivična je slovanski narodnosti. Dve občini ste prosili, da bi se jima dovolilo osnovati realki s českim učnim jezikom, a liberalci te prošnje niso uslišali; ravno tako so podrli nasvêt narodne manjšine za napravo šest českih deželnih realk. Tedaj nemško ali pa nič! Če se slovanska mladina noče ali ne more nemški učiti, naj pa nevedna ostane. Govorniki narodne manjšine so večino zarad tega hudo podajali in so slednjič izrekli, da se ne bodo vdeležili volitve namestnika v tak deželni odbor, ki z narodom ni v nobeni zvezi in se ne briga za želje njegove.

Naši dopisi.

Iz dolnjega Zemona na Notranjskem 4. maja. (Pre-srčno zahvalo) izrekam doli podpisani sl. subvencijskemu odberu družbe kmetijske, da mi je blagovolil podpore 20 gold. za umno čebelorejo podeliti. Zagotavljam, da si bodem prizadeval, da se blagi namen umnega čebelarstva po novi sistemi dejansko doseže.

Josip Potépan Škrljov,
lkmet in čebelar.

Iz Zemonske okolice 4. maja. (*Žalostne in vesele novice.*) Včeraj je bila tukaj komisija zaradi neke junice, ki je crknila za grižo; to je nasledek dolgo trajne zime; kajti primanjkal je skoraj vsem malim posestnikom seno in ga ni bilo moč dobiti za drag denar; gonijo zdaj vsi na pašo, živina gre bolj lačna k jaslom nego od njih, res je, da pašnike imamo prostorne, ali paše vendar skoraj nič; polovico „gmajne“ vživa samo 6–9 posestnikov ovčarjev, polovico pa ostali drugi posestniki z govejo živino in konji; se ve da nam je velika krivica, da držimo jim kozo, ki jo oni molzejo, ker imamo vsi enake pravice do „gmajne“. Dali smo prošnjo sl. deželnemu odboru še predlanskem, in večkrat drezali in prašali, prosili, ali nič ne pomaga, niti glasa nam dati nočejo; vendar menda zato ne, ker je imenovanih 6–9 prošnjo vložilo proti celi soseski zoper razdelitev? — Na mali Bukovici so še vedno nekateri ljudje kozavi. Nekdo je prinesel kože še o Božiču in po njih tudi umrl; od onega časa zdaj tega zdaj unega napadejo, tako da zmiraj jih še ni konec. — Zdaj pa še nekaj veselega. V naši vasi se je začasna šola ustanovila, dokler ne dobimo potrjenja za stanovitno šolo. Sredi grudna l. l. smo dobili gosp. Maks. Merk-a, tako marljivega in izvedenega učitelja, da si boljega več ne želimo. Priča temu je, da je imel do zdaj prav obilo učencev, otrok obojega spola, po tem pa v odločenih urah odraščanih fantov, deklet in še celó može je podučeval in še podučuje. Kar ne more storiti po dnevi, stori zvečer pri luči, tako da je ni skoraj hiše, kjer ne bi znali brati, pisati in računati. Toliko so se v tem malem času naučili, da bi skoraj človek ne verjel. — Ako bo šlo tako naprej, bode kmalu naša vas drugo lice dobila; sam Bog nam ga ohrani še dolgo časa in da bi nam došla naprošena podpora, da bi ga mogli vzdrževati! Najtoplejo zahvalo smo mu dolžni za njegov trud. Eden v imenu mnogih.

Iz Trnja na Notranjskem 3. maja. (*Javno se zahvaljuje*) podpisani sl. subvencijskemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani za podeljeno mu ovco in ovna zares hvale vrednega Trbiškega plemena. Zatega del podpisani želi, da bi zamogel sl. odbor c. k. kmetijske družbe vsem prositeljem v tej reči vstreči, in navdušeno kliče: Bog blagoslovi delovanje kmetijske družbe na pomoč kmetijstvu in narodu slovenskemu!

Tomaž Šabec, kmet.

Iz Škofje Loke. (*Javna zahvala.*) Sl. odbor c. kr. kmetijske družbe dovolil je podpisanemu krajnemu šolskemu svetu za vredjenje šolskega vrta 90 goldinarjev, za kar se mu tukaj izreče srčna zahvala.

Krajni šolski svet 3. maja 1875.

Dovsko 6. maja. (*Očitno zahvalo*) izrekam sl. kmetijski družbi v imenu vseh gospodarjev, ki so v naši podružnici dobili nove Kranjske panjove in pa tudi denarno pripomoč za čebelorejo, kakor tudi za prejete ovce. Vse bode dobro služilo v napredek čebeloreje in živinoreje. Vrh tega se zahvaljujemo tudi našim „Novicam“, ki nas že veliko let tako marljivo podučujejo v vseh razdelkih kmetijstva. Jožef Vode.

Iz Borovnice 1. maja.*) — Onemu dopisniku „Borovničanu“, kateri se v 15. listu „Novic“ nekako huduje nad volitvami in zboljšavo neke ceste, odgovarjamo danes naslednje in ga prosimo, ker svoji domišljiji toliko verjame, če kedaj še hoče pisariti, naj piše vsaj to, kar je resnično. — V jeseni smo v smislu vaščanov in „ve-

ljavnih“ občinskih mož popravljali vozno cesto proti Pokajišu, pri kateri priliki so tudi nekateri vaščani izrazili misel, naj se naredi cesta, ako se že popravlja, vsaj naravnost in se ogne velicega ovinka. „Ravna pot, najboljša pot“ — je že prislovica starega Kranjca bila in vedno bode, akoravno Vi, gospodine dopisnik, tega razumeti ne morete ali nočete. — Pri oklicu občinskega sveta, pri katerem se je zbralo postavno število občinskih mož, se je to odobrilo, in menimo, da ste tudi Vi nazoči bili; — zakaj tedaj niste dokazali svoje učenosti temeljito na pravem mestu, da sedaj razlivate žolč tiho-tapsko v časopisih? Zdi se nam, da ste celó zvonec nosili pri meritvi pota in imeli tudi nekako komando Vi in Vaši tutti quanti? Taka je tedaj „liberalna“ logika in doslednost? Ali ste vpisani v kako opravljivo društvo, da temu in Vam na čast mečete brez potrebe in le iz golega egoizma blato na poštene ljudi, kateri so povsod več nego Vi? Se hočete morebiti s tem povzdigniti med vaščani in prilaziti do županijskega stola? Ako ste res Vi mož „od talenta“, bodite zagotovljeni, da nikdo drugi nam županil ne bo, nego Vi, toraj pokažite se nam poprej, da Vas in Vašo modrost vemo tudi ceniti! — Ker ob enem tudi obžalujete, kaka krivica se je občini zgodila zaradi onega pota v sedmih dneh, v katerih so bili vaščani po Vašem računu na delu, Vas vprašamo, gospodine, ali se Vam ne zdi to bolj obžalovanja vredno, če se kdo pošlje na naše deželne stroške v ptuje se učiti umetnega predivstva na korist naše in družih občin in se še toliko ne navadi — kakor že babure trdijo — da bi konoplino od lanine razločil? Hic Rhodus! — Tako, gospodine, pometajte pred lastnim pragom in potem sodite druge, — navadno pa pri nas take tičke razen petja že tudi po perji poznamo. — V Vašo tolažbo Vam še končno, ker se z Vami v nikako strastno polemiko spuščali ne bomo, svetujemo še to: da na ovo pot, katero Vi samo dvema svetovalcema v korist spoznavate, vsaj tedaj vozniške raz blatnatih Vaših vaških cest obračate, kedar se bode še na praznik novega leta vozila od konjederca obeljena mrhovina na postaje in v vabilo volkov v našo vas. Do tedaj pa zdravstvujte!

Iz Ljubljane. — Deželni zbor se bliža svojemu koncu; menda prestane v soboto. Iz začetka mirno tekoče razprave so poslednje dni marsikrat bile zeló viharne, po večletni navadi, kedar narodni nasprotna stranka se spopade z narodno; žalibog, da je pa pri tem vsa prejšnja leta edina narodna stranka zdaj razdvojena, in da nemški „liberalci“ zmagajo včasih s trohico 2–3 glasov, če jej priklada „liberalna“ slovenska! Po zboru bomo o tem več govorili.

— (*V zadnji seji družbe kmetijske*) so bili za njene ude izvoljeni sledeči gospodje: Kramarič Martin, posestnik in deželni poslanec v Radovici, Lavrenčič Matej, posestnik in deželni poslanec v Vrhpolji pri Vipavi, Pakiž Primož, posestnik in deželni poslanec v Zamosticu pri Ribnici, Prešerin France, posestnik v Zabreznici, Mali Ignacij, c. kr. okrajni glavar in posestnik v Podvinu, Telban Valentin, učitelj in posest. v Škofji Loki, Kovšca Anton, posestnik v Planini, Eder Janez, župnik na Boh. Beli, Kelbelj Janez, posestnik na Boh. Beli, Grm Franc, učitelj v Srednji vasi v Bohinji, dr. vit. Vesteneck Julij, c. k. vladni tajnik v Ljubljani in veliki posestnik, Pilz Henrik, c. kr. nadinženir v Postojni.

— (*Slovensko gledišče.*) Poročati nam je še o več predstavah na korist posamesnih igralcev in igralk. V četrtek 29. aprila je imela gospodičina Namretova svoj večer. Dve krajši burki in pa opereta „Vino, ženske, petje“ je bilo vse dobro igrano, gospodičina, pri nastopu s pohvalo sprejeta, je dobila lep šopek.

*) Vzeli smo ta dopis v naš list, da se čuje tudi drug glas, in to tem več, ker smo prejeli še iz drugih rok pričujočemu prav enakega, ki nam potrjuje, da z vodnjakom res ne bo nič! Mi živo obžalujemo razpor med domačimi, ki nikakor ne more na korist bili občin. Vred.

Hišo bi ji bili želeli bolj polno. — V nedeljo 2. maja je bilo pa gledišče polno; igra „Francozi v Kamniku“ in pa beneficijant gosp. Schmidt sta bila ta večer magneta za občinstvo. Beneficijanta je občinstvo pri nastopu navdušeno sprejelo z gromovitim, dolgim ploskom, dijaki više gimnazije pa s krasnim vencem. Igra „Francozi v Kamniku“ sicer ni Alešovčevih najboljših ena, ker je že stara, a vendar je bil vsak oddelek, pa tudi posamezni prizori, v katerih je izraženo iskreno domoljubje, po občinstvu z gromovitim ploskom sprejeti. Naše občinstvo že vé, kdo mu piše po volji, kdo ne, in se ne briga dosti za okus one peščice „Narodovih“ blaziranih Angležev, ki hvalijo le take igre, pri katerih je gledišče prazno. Predstavljala se igra ni tako, kakor je bilo pričakovati, kajti posamezni igralci še toliko spoštovanja do beneficijanta in občinstva imeli niso, da bi se bili svojih nalog naučili. To leti v prvi vrsti na g. Šušteršiča, čegar krivda je, da prizori med njim in S. Paternostrom, kateri bi z vso umnostjo igrani in dobro memorirani morali imeti velikansk tragičen uspeh, so prišli skoro ob vso vrednost, ob pravi vtisek do poslušalcev, dasiravno se je gosp. Paternoster naučil naloge in jo igral tako dobro, kolikor mu je bilo to s slabim soigralcem mogoče. Tem bolje si je prisvojil nalogo gosp. Schmidt ter jej bil po vsem tudi kos. Gospica Podkrajškova je igrala vrlo, a govorila prenašlo, tako da je bila sèm ter tje občinstvu nerazumljiva. Hvalevredno so igrali dalje gospodje Jeločnik sergeanta, Juvančič stotnika, Rus župana, dasiravno je bila naloga za-nj vidno pretežka, Eržen brivca; v manjših nalogah so se dobro sukali gospica Ledarjeva, gosp. Volta, Kajzelj in drugi. Gosp. Nolli je bil v nalogi starega zvestega služabnika Pavla popolnoma na svojem mestu. Občinstvo je bilo z igro zadovoljno, dokaz temu obilen plosk, gosp. Schmidt kot beneficijant tudi, tedaj je igra popolnem dosegla svoj namen. Ali po tem na obe strani ugodnem vspehu pa pride „Narodov“ kritikač in razmesari igro — zato, ker je ni pisal nihče drugi ko Alešovec, katerega ima peščica „Narodovih“ piscev že dolgo v želodcu. Ako bi ta reč ne imela zelo resnega pomena in ne bi karakterizirala vse razdirajočih pisačev „Narodovih“, ki so preleni in nezmožni, da bi kaj koristnega pisali, bi mi g. Alešovec, kateri si gotovo iz take „kritike“ nič ne stori, rekli: „Prav se ti godi, če te trgajo! Zakaj si pa tako predrzen, da si upaš kaj pisati, če še modrijani „Narodovi“, katerim ti še do brade ne sežeš, nič ne pišejo za domač oder. Čakaj, da bodo oni kaj pisali, potem še le začni, a išči si pri njih poduka.“ — To bi mi rekli gosp. Alešovec, ki je sam že poslovenil in predelal, pa tudi spisal več izvirnih iger, nego vsi oni skup, kajti razen njegovih in M. Vilharjevih, ki pa je pisal le manjše igre, dozdej nismo — izvzemši Ogrinčevo eno — videli še od nikogar daljih izvirnih iger, dasiravno je deželni odbor celo darila razpisal za-nje. Tedaj niti za plačo ti ljudje ne delajo, in če bi ne izhajalo vsak teden po šestkrat po pol pole „Naroda“, bi nihče ne vedel, da sploh pisati znajo. Pisateljsko društvo, katero so s tako slavo ustanovili, kje je? kdo vé za nj? Kje je Preširnov album? Kje je sploh kaj, kar bi pričalo o njihovi delavnosti, o kateri sami tako radi govoré? Pa naj bi že vse to bilo, ne rekli bi nič; al pri svoji duševni lenobi hočejo še druge od dela odvracati in če bi se jim vse posrečilo, bi po našem gledišči noben petelin že več ne pel. Veseli bodimo, da imamo vsaj nekaj pisateljev, ki skrbé za naš domači odee; če zdaj še ne pišejo po vsem izgledno, bodo že še prišli do čedalje večje popolnosti, ako najdejo priznanje svojega truda in

spodbujanje po občinstvu. Saj tudi Nemci in drugi narodi niso imeli koj skonc izslednih gledaliških pisateljev, pa so jih dobili, ker manj dobrih niso zametavali, marveč spodbujevali jih s prizanesljivostjo in dobrotljivostjo. Zdaj si lahko zbirajo boljše igre, ker jih imajo dovolj, in zametavajo slabše; tudi mi bomo lahko zbirali med dobrimi in slabšimi igrami, kedar jih bomo kaj imeli; dokler tega ni, moramo hvaležni biti, da sploh kdo kaj dela, zlasti če nima, kakor gosp. Alešovec, nobenega dobička od tega, marveč svoje izvirne igre prepušča beneficijantom brezplačno in ker polnijo njegove igre gledišče, podpira on igralce gotovo bolj, nego vsi „Narodovi“ kritikači, ki imajo za igralce le prazne besede ali pa še celo grajajo njihov „slabi okus“, ker so si igro za benefico zbrali, katero oni že naprej obsodijo, ker jo je pisal Alešovec. — Tedaj povsod le razdirajo ti ljudje, ne zidajo pa sami ničesar. In taki ljudje se imenujejo narodnjake!

— (Muzikalno zabavo) lbo napravil jutri 13. t. m. domači orkester pod vodstvom gospoda A. Stöckelna v čitalnični dvorani. Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina 30 kr. brez omejenja radodarnosti. Dohodki so namenjeni za razne stroške tega orkestra. Program šteje 12 jako zanimivih točk.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Cesarjevo potovanje se bliža koncu. Končalo se bo slovesno kakor se je začelo in bilo neprenehoma. Važna za nas je iz tega potovanja novica, da je knez Črnogorski dobil red sv. Štefana in postal lastnik Avstrijskega 29. polka pešcev, ki bo tedaj po njem imenovan. — Vračaje se iz Dalmacije bodo presvitli cesar peljali se 14. t. m. ponoči ob eni skozi Ljubljano, na kolodvoru bo dvorni vlak mudil se le 4 minute. Po listih se bere, da tudi Dunajčani pripravljajo se k slovesnemu sprejemu, najbrže bi radi nekoliko ohladili sijajen vtisek, katerega bodo cesar iz Dalmacije seboj prinesli.

Iz Gradca. — Dijaški in druhalski škandal je zadušen, zdaj se vrše sodnijske preiskave zoper glavne rogovileže, med katerimi je bil celo sin Grškega župana. V disciplinarni preiskavi sta bila dva dijaka iz vseučilišča izključena, več jih je dobilo posvarila. Tedaj se bo vsa ta reč tako polagoma potlačila, da ne bo vse skup nič. Ko bi se bilo pri nas kaj enacega zgodilo in bi se bilo slutilo, da je le eden Slovenec bil zraven, kak hrup, kake sodnijske preiskave bi bile!

Iz državne subvencije nakupljena Miricodolska goveda

prodaja družba kmetijska prihodnjo soboto, kakor je bilo v zadnjem listu „Novic“ napovedano, na dvorišču gostilnice „zum baierischen Hof“ na Dunajski cesti blizu kolodvora.

Zadnji čas za izrejevanje svilnih črvičev je!

Družba kmetijska ima še precej izvrstnega semena, ki ga svilorejcem dá po prav mizki ceni. Sezite po njem!

Kursi na Dunaji 11. maja.

5% metaliki 70 fl. 45 kr.

Narodno posojilo 74 fl. 60 kr.

Ažijo srebra 103 fl. 55 kr.

Napoleondori 8 fl. 88 kr.